

Dorota Rejman

Promocja realizacji projektu: "Konserwacja, digitalizacja i udostępnianie kolekcji starych druków opatrzonych supereklibrisami ze zbiorów Biblioteki Diecezjalnej w Sandomierzu"

Fides: Biuletyn Bibliotek Kościelnych 2 (39), 43-50

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DOROTA REJMAN¹

PROMOCJA REALIZACJI PROJEKTU: „KONSERWACJA, DIGITALIZACJA I UDOSTĘPNIANIE KOLEKCJI STARYCH DRUKÓW OPATRZONYCH SUPEREKSLIBRISAMI ZE ZBIORÓW BIBLIOTEKI DIECEZJALNEJ W SANDOMIERZU”

Wprowadzenie

W roku 2013 w Bibliotece Diecezjalnej w Sandomierzu przy współpracy pracowni konserwatorskiej Alto-Protekt opracowano program prac ratowniczych dla wybranej kolekcji druków charakteryzujących się znakami własnościowymi: superekslibrisami i dedykacjami, w przypadku gdy właścicielem książki była osoba prywatna, oraz nalepkami sygnaturowymi lub jednolitym systemem zapisu sygnatur w przypadku bibliotek klasztornych. Zamierzenie poddania pracom konserwatorskim tej szczególnej kolekcji powstało już wcześniej, kiedy podczas prac inwentaryzacyjnych pracownicy odnajdywali druki opatrzone superekslibrisami. Część woluminów objęto programem konserwatorskim już w 2010 roku², pozostałe gromadzono z zamiarem realizacji podobnego przedsięwzięcia w przeszłości.

¹ Biblioteka Diecezjalna w Sandomierzu.

² Szerzej o realizacji programu: zob. D. Rejman, *Jak pomóc książce? Konserwacja zachowawcza i tradycyjna zbiorów Biblioteki Diecezjalnej w Sandomierzu*, „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 1 (2013), s. 137-150.

Projekt pod nazwą: „Konservacja, digitalizacja i udostępnianie kolekcji starych druków opatrzonych superekslibrisami ze zbiorów Biblioteki Diecezjalnej w Sandomierzu” zgłoszono do priorytetu „Ochrona i cyfryzacja dziedzictwa kulturowego” w ramach naboru I/2013. Na podstawie decyzji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego biblioteka uzyskała dotację w wysokości 212 890 zł na pokrycie niezbędnych wydatków bieżących. Wkład własny w wysokości 12 898 zł miał być przeznaczony na pokrycie kosztów inwestycyjnych oraz w niewielkiej części na pokrycie wydatków bieżących.

Oprócz konserwacji, digitalizacji i udostępnienia druków w bibliotece cyfrowej harmonogram obejmował także liczne działania promujące realizację projektu. Spośród możliwych metod promocji wybrano tradycyjne, kojarzone zazwyczaj z bibliotekami zakładki, a także ulotki, broszurę oraz film. W czasie trwania projektu informację o jego realizacji i dofinansowaniu ze środków publicznych podawano w mediach i na stronie internetowej biblioteki³, a po zakończeniu prac efekty pokazano na wystawie. Wszystkie elementy promocji krótko omówiono poniżej.

Patronat medialny, publikacje w prasie

Zobowiązano się przede wszystkim do informowania o realizacji projektu dzięki dofinansowaniu ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Aby dotrzeć do jak największej liczby odbiorców, przede wszystkim na szczeblu społeczności lokalnej, uzyskano zgodę na objęcie działań patronatem medialnym przez rozgłośnie radiowe Leliwa i Kielce. Na antenach obu stacji wiadomości o realizacji projektu emitowano w postaci komunikatów w serwisach informacyjnych i krótkiej rozmowy z pracownikiem biblioteki. Po emisji materiału dotyczącego prowadzonych działań podobne informacje pojawiły się w dzienniku lokalnym „Echo Dnia”⁴ oraz w san-

³ Biblioteka Diecezjalna w Sandomierzu, <http://www.bdsandomierz.pl/>, 30.06.2014.

⁴ *Cenne księgi z Biblioteki Diecezjalnej w Sandomierzu w pracowni konserwatorskiej*, <http://www.echodnia.eu/apps/pbcs.dll/article?AID=/20131003/POWIAT0109/131009656>, 05.03.2014.

domierskim „Gościu Niedzielnym” pod chwytliwym tytułem *Reaktywacja starodruków*⁵. W obu artykułach opisano podjęte w ramach projektu działania oraz podkreślono, że projekt realizowany jest dzięki finansowaniu MKiDN. Publikacje i audycje w lokalnych mediach miały szansę dotrzeć do odbiorcy lokalnego, być może do tej pory nieświadomego nawet istnienia tak cennych zasobów biblioteki, a tym bardziej faktu, że ich część dostępna jest online dzięki Cyfrowej Bibliotece Diecezjalnej.

Druki promocyjne

W ramach promocji projektu przygotowano i wydrukowano zakładkę, folder i broszurę w nakładzie 400 egzemplarzy z przeznaczeniem do bezpłatnej dystrybucji⁶.

Fot. 1. Zakładka, folder i broszura wydrukowane w ramach promocji projektu

⁵ T. Lis, *Reaktywacja starodruków*, <http://sandomierz.gosc.pl/doc/1801094.Reaktywacja-starodrukow,05.03.2014>.

⁶ *Konserwacja, digitalizacja i udostępnianie kolekcji starych druków opatrzonych supereklibrisami z zbiorów Biblioteki Diecezjalnej w Sandomierzu*, Biblioteka Diecezjalna w Sandomierzu, Sandomierz 2013.

Przygotowane druki miały przede wszystkim charakter informacyjny, założeniem było pokazanie w mniejszym (zakładka) lub większym (broszura) stopniu przebieg realizacji projektu oraz wiadomości ogólne o bibliotece i jej zasobach. Autorami tekstów dotyczących przebiegu realizacji samego zadania są pracownicy biblioteki i właścicielka pracowni konserwatorskiej, dr inż. Alicja Kuberka; natomiast teksty o profilu historycznym przygotował ks. Tomasz Moskal, pracownik naukowy KUL-u, w którego kręgu zainteresowań znajdują się dzieje bibliotek kościelnych oraz prywatnych bibliotek duchowieństwa. Ksiądz Moskal omówił pokrótce historię sandomierskiej biblioteki i niektóre znaki własnościowe. Wszystkie teksty zostały bogato zilustrowane fotografiami. Materiały te rozsyłano do współpracujących z placówką instytucji i rozdawano czytelnikom, a także przy okazji szkoleń i konferencji, w których brali udział pracownicy biblioteki.

Film promocyjny

W 2009 roku z inicjatywy ówczesnego dyrektora Biblioteki Diecezjalnej, ks. Andrzeja Barzyckiego, nakręcono film edukacyjny pokrótce przedstawiający historię biblioteki i jej zbiorów. Zamierzeniem było także pokazanie czytelnikowi biblioteki od środka, w szczególności magazynów zbiorów specjalnych, do których dostęp mają tylko pracownicy. Film wyświetlano przy okazji lekcji bibliotecznych oraz innych spotkań organizowanych w bibliotece. Przy realizacji filmu o projekcie „Konserwacja, digitalizacja”..., skorzystano z pozytywnych doświadczeń nabytych przy realizacji z 2009 roku. Materiały kręcone były podczas kilkukrotnych wizyt w bibliotece i w pracowni konserwatorskiej w Warszawie. Przygotowania scenariusza podjął się red. Krzysztof Jarosz, a konsultacji dyrektor biblioteki, ks. Andrzej Jakóbczak. Efektem jest dwudziestominutowa produkcja ilustrująca nie tylko realizację projektu, lecz także zbiory biblioteki. Najciekawsza dla widza wydaje się możliwość podglądnięcia pracy konserwatorów skóry i papieru.

Fot. 2. Oczyszczanie woluminu z kurzu i innych zanieczyszczeń (ujęcie z filmu)

Fot. 3. Prasowanie zagiętych kart kauterem – żelazkiem przeznaczonym do prac konserwatorskich (ujęcie z filmu)

Sto egzemplarzy filmu rozdano nieodpłatnie zainteresowanym osobom i instytucjom, a po wyczerpaniu nakładu udostępniono na portalu YouTube⁷. Biblioteka nie dysponuje odpowiednio wyposażo-

⁷ Film dostępny na kanale biblioteki: <http://www.youtube.com/watch?v=QQU2ZoYzr3A>, 06.03.2014.

Fot. 4. Podklejanie nalepek własnościowych (fot. Alto-Protekt)

na salą do ekspozycji starych druków i rękopisów, a więc pokazanie filmu w zamierzeniu miało zrekomensować fakt, że książki poddane zabiegom konserwatorskim można oglądać tylko w bibliotece cyfrowej.

Strona internetowa, Facebook

Publikacje informacji na stronie internetowej biblioteki i postów na profilu facebookowym⁸ było najprostszym i niegenerującym kosztów sposobem promocji realizacji projektu. Posty były zamieszczane, poczynawszy od informacji o przyznaniu dotacji, sukcesywnie dodawano zdjęcia książek, informacje o druku ulotek, linki do publikacji w bibliotece cyfrowej i do artykułów prasowych.

Informacje podawano w formie krótkich komunikatów zilustrowanych zdjęciem. Wpisy stanowią głównie krótkie, kilkuzdaniowe komunikaty, a linki do obszerniejszych tekstów opatrzone krótkim zdaniem wprowadzającym. Ostatnio zamieszczono także zagadki skierowane do czytelników, dodatkowo motywujące do zajrzenia na stronę biblioteki, jednak niezwiązane bezpośrednio z projektem. Mimo że biblioteka nie oferuje nagród, zainteresowanie zdecydowanie wzrosło. W tym miejscu należy zaznaczyć, że każdy użytkownik Internetu może śledzić aktualności na stronie biblioteki bez konieczności rejestracji własnego konta na portalu, a stały link do aktualności na Facebooku znajduje się na stronie internetowej biblioteki. Łatwość korzystania z Facebooka – od rejestracji i potem przy dodawaniu materiałów – jest niewątpliwą zaletą tej formy promocji instytucji kulturalnej.

Informacje podawano w formie krótkich komunikatów zilustrowanych zdjęciem. Wpisy stanowią głównie krótkie, kilkuzdaniowe komunikaty, a linki do obszerniejszych tekstów opatrzone krótkim zdaniem wprowadzającym. Ostatnio zamieszczono także zagadki skierowane do czytelników, dodatkowo motywujące do zajrzenia na stronę biblioteki, jednak niezwiązane bezpośrednio z projektem. Mimo że biblioteka nie oferuje nagród, zainteresowanie zdecydowanie wzrosło. W tym miejscu należy zaznaczyć, że każdy użytkownik Internetu może śledzić aktualności na stronie biblioteki bez konieczności rejestracji własnego konta na portalu, a stały link do aktualności na Facebooku znajduje się na stronie internetowej biblioteki. Łatwość korzystania z Facebooka – od rejestracji i potem przy dodawaniu materiałów – jest niewątpliwą zaletą tej formy promocji instytucji kulturalnej.

⁸ Facebook, Biblioteka Diecezjalna w Sandomierzu, <https://pl-pl.facebook.com/pages/Biblioteka-Diecezjalna-w-Sandomierzu/367081763307886>, 30.06.2014.

Fot. 5. Przykładowy post z profilu biblioteki na Facebooku

Wystawa

Jak wspomniano wyżej, biblioteka nie dysponuje salą wyposażoną w odpowiedni sprzęt wystawienniczy i wymagane zabezpieczenia, w związku z tym jedyną formą wystawy mogła być wystawa fotografii w ogólnodostępnych pomieszczeniach biblioteki. Nowocześniejsze formy, takie jak ścianka wystawiennicza i roll-upy, ze względów finansowych nie wchodziły w grę, a organizację wystawy poza siedzibą biblioteki odradzał konserwator ze względu na konieczność zapewnienia stabilnych warunków klimatycznych niezbędnych dla zachowania stanu zbiorów. Alternatywą było przygotowanie multimedialnej wystawy w formie kiosku informacyjnego lub na interaktywnej tablicy, jednak biblioteka nie dysponowała środkami koniecznymi do podjęcia tego pomysłu. Ostatecznie do prezentacji efektów realizacji projektu wykorzystano zdjęcia autorstwa pracowników biblioteki i pracowni konserwatorskiej Alto-Protect, które prezentowane w holu biblioteki pokazują w skrócie wszystkie zrealizowane działania: konserwację, digitalizację i udostępnianie w bibliotece cyfrowej.

Podsumowanie

Biblioteka zdecydowała się na tradycyjne metody promocji realizacji projektu. Również promocja w mediach społecznościach i własny profil na Facebooku placówki kulturalnej to dziś już norma nawet wśród instytucji kościelnych. Nie zdecydowano się na przygotowanie gadżetów reklamowych: długopisów, notesów, kalendarzy, kubków. Być może szkoda, gdyż wydaje się, że darmowe gadżety tworzą pozytywny obraz instytucji. Czytelnik, który oprócz wypożyczonej książki dostaje ciekawy gadżet, pamięta o instytucji w sytuacjach życia codziennego. Ulotkę może przeczytać i wyrzucić. Z nabytych doświadczeń nasuwa także się wniosek, że film jest łatwą metodą promocji, szybko docierającą do dużej liczby odbiorców. W przyszłości można rozważyć nagranie krótszych materiałów w formie spotów filmowych i krótkich animacji lub korzystając z przykładu Archiwum Państwowego w Radomiu, przygotować materiał skierowany do młodzieży⁹.

PROMOTION OF PROJECT REALIZATION: „CONSERVATION, DIGITIZATION AND CIRCULATION OF THE OLD PRINTS WITH SUPER EX LIBRIS FROM THE COLLECTION OF THE DIOCESAN LIBRARY IN SANDOMIERZ”

The article presents the activities undertaken by the Diocesan Library in Sandomierz to promote the realization of conservatory project of old prints collection with super ex-libris. The task was founded by the Ministry of Culture and National Heritage and the promotion was included within the project scope and schedule. The possibilities of promotion and dissemination of these types of actions were shown at the example of library's experience from 2013. The descriptions of the ways of promotion are illustrated with pictures presenting the results of actions: folder, exhibition, Facebook profile and others.

⁹ Materiały Archiwum Państwowego w Radomiu: m.in. teledysk i film *Poszukiwacze zaginionego aktu* dostępne na kanale YouTube: <http://www.youtube.com/channel/UC-2SzY11vhRWY8vqbD2qTLgw>, 06.03.2014.